JMBAG	
Ime i prezime	

Bioinformatika

Pismeni ispit

20. veljače 2020.

Rješenja 1.-5. zadatka napisati na vlastitim papirima, a odgovore na 6.-10. pitanje napisati na testu. Sve predati u košuljici.

1. (10 bodova)

a) Za zadani niz *S* = ACTGGACT$ potrebno je nacrtati sufiksno stablo. Na sufiksnom stablu označite sufiksne veze. Pretpostavite da je znak $ leksikografski manji od ostalih znakova niza *S*.

b) Za zadani niz *S* potrebno je odrediti polje pokazivača na LMS-podnizove prema algoritmu SA-IS.

2. (10 bodova)

Odredite Burrows-Wheelerovu transformaciju niza *S* = ACTGGACT$. Pretpostavite da je znak $ leksikografski manji od ostalih znakova niza *S*.

Skicirajte traženje niza *P* = ACT u nizu *S* korištenjem LF-mapiranja.

3. (10 bodova)

Zadana su 4 slijeda: S_1 = ACT, S_2 = GTT, S_3 = GTA, S_4 = ACA. Nacrtajte sva moguća neukorijenjena stabla za ova 4 slijeda i odredite metodom najmanjeg broja evolucijskih promjena (eng. *maximum parsimony*) koje od mogućih stabala najbolje objašnjava filogenetske odnose između zadanih sljedova.

4. (10 bodova)

Prikažite lokalno poravnanje dva niza P = GATCTAG i S= CATGCTTC korištenjem Smith-Waterman algoritma (umetanje -1, brisanje -1, nepodudaranje -1, podudaranje 2,). Prikažite matricu poravnanja zajedno s početnim uvjetima i samo poravnanje. U matrici prikažite put poravnanja (pretraga unatrag).

5. (10 bodova)

Za niz s=GTCACCCAGACA napraviti očitanja koristeći k-torke (k-torke predstavljaju niz uzastopnih nukleotida, a počinju sa svakim nukleotidom u nizu osim zadnjih k-1, npr. prva je GTC). K =3. Na osnovi očitanja nacrtati pojednostavljeni de Bruijn graf i pronaći sve Eulerove staze u njemu i na osnovu njih ispisati moguće izlazne nizove.

6. (2 boda)
Objasnite što su BLOSUM matrice i čemu služe.

Odgovor:

---

7. (2 boda)
Napišite matematički izraz kojim se određuje nulta entropija niza *S* duljine *n*.

Odgovor:

---

8. (2 boda)
Navedite tri postupka za pojednostavljenje grafa u fazi razmještanja OLC pristupa za sastavljanje genoma?
Odgovor:

---

9. (2 boda)
Što je to Hamiltonov put, a što je to Eulerova staza?
Odgovor:

---

10. (2 boda)
Navedite najmanje složenosti (vremenske i prostorne) u O-notaciji koje možete postići algoritmima dinamičkoga poravnanja u slučaju kada morate znati optimalni put poravnanja za dvije sekvence duljine n (Napomena: nije poznata sličnost, odnosno udaljenost poravnanja pa nije moguće koristiti ograničeno dinamičko programiranje).

Odgovor:

---

1. (10 bodova)

a) Za zadani niz *S* = ACTGGACT$ potrebno je nacrtati sufiksno stablo. Na sufiksnom stablu označite sufiksne veze. Pretpostavite da je znak $ leksikografski manji od ostalih znakova niza *S*.

b) Za zadani niz *S* potrebno je odrediti polje pokazivača na LMS-podnizove prema algoritmu SA-IS.

Rješenje:

a)

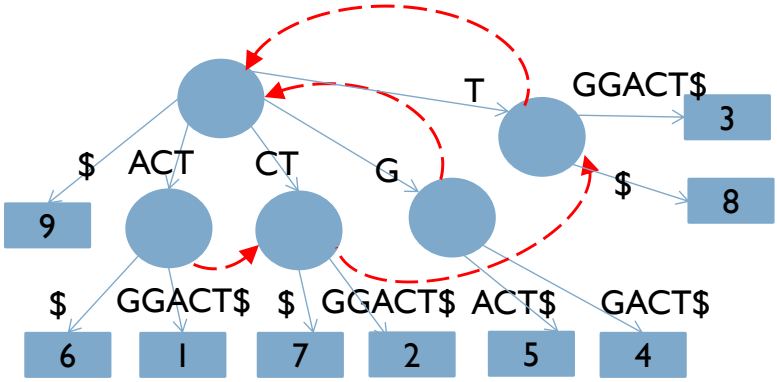

b)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
S	A	C	T	G	G	A	C	T	$
t	S	S	L	L	L	S	S	L	S

P_1	6	9

2. (10 bodova)

Odredite Burrows-Wheelerovu transformaciju niza *S* = ACTGGACT$. Pretpostavite da je znak $ leksikografski manji od ostalih znakova niza *S*.

Skicirajte traženje niza *P* = ACT u nizu *S* korištenjem LF-mapiranja.

S = ACTGGACT$
BWT(*S*) = **TG$AAGTCC**

A	C	T	G	G	A	C	T	$
C	T	G	G	A	C	T	$	A
T	G	G	A	C	T	$	A	C
G	G	A	C	T	$	A	C	T
G	A	C	T	$	A	C	T	G
A	C	T	$	A	C	T	G	G
C	T	$	A	C	T	G	G	A
T	$	A	C	T	G	G	A	C
$	A	C	T	G	G	A	C	T

→

$	A	C	T	G	G	A	C	**T**
A	C	T	$	A	C	T	G	**G**
A	C	T	G	G	A	C	T	**$**
C	T	$	A	C	T	G	G	**A**
C	T	G	G	A	C	T	$	**A**
G	A	C	T	$	A	C	T	**G**
G	G	A	C	T	$	A	C	**T**
T	$	A	C	T	G	G	A	**C**
T	G	G	A	C	T	$	A	**C**

Traženje podniza *P* = ACT

ACT

$	A	C	T	G	G	A	C	T
A	C	T	$	A	C	T	G	G
A	C	T	G	G	A	C	T	$
C	T	$	A	C	T	G	G	A
C	T	G	G	A	C	T	$	A
G	A	C	T	$	A	C	T	G
G	G	A	C	T	$	A	C	T
T	$	A	C	T	G	G	A	C
T	G	G	A	C	T	$	A	C

A**C**T

$	A	C	T	G	G	A	C	T
A	C	T	$	A	C	T	G	G
A	C	T	G	G	A	C	T	$
C	T	$	A	C	T	G	G	A
C	T	G	G	A	C	T	$	A
G	A	C	T	$	A	C	T	G
G	G	A	C	T	$	A	C	T
T	$	A	C	T	G	G	A	C
T	G	G	A	C	T	$	A	C

ACT

$	A	C	T	G	G	A	C	T
A	C	T	$	A	C	T	G	G
A	C	T	G	G	A	C	T	$
C	T	$	A	C	T	G	G	A
C	T	G	G	A	C	T	$	A
G	A	C	T	$	A	C	T	G
G	G	A	C	T	$	A	C	T
T	$	A	C	T	G	G	A	C
T	G	G	A	C	T	$	A	C

3. (10 bodova)

4. (10 bodova)

Prikažite lokalno poravnanje dva niza P = GATCTAG i S= CATGCTTC korištenjem Smith-Waterman algoritma (umetanje -1, brisanje -1, nepodudaranje -1, podudaranje 2,). Prikažite matricu poravnanja zajedno s početnim uvjetima i samo poravnanje. U matrici prikažite put poravnanja (pretraga unatrag).

Odgovor:
Poravnanje
AT-CT
ATGCT

Matrica

		C	A	T	G	C	T	T	C
	0	0	0	0	0	0	0	0	0
G	0	0	0	0	2	1	0	0	0
A	0	0	**2**	1	1	1	0	0	0
T	0	0	1	**4**	**3**	2	3	2	1
C	0	2	1	3	3	**5**	4	3	4
T	0	1	1	3	2	4	**7**	6	5
A	0	0	3	2	2	3	6	6	5
G	0	0	2	2	4	3	5	5	5

5. (10 bodova)

Za niz s=GTCACCCAGACA napraviti očitanja koristeći k-torke (k-torke predstavljaju niz uzastopnih nukleotida, a počinju sa svakim nukleotidom u nizu osim zadnjih k-1, npr. prva je GTC). K =3. Na osnovi očitanja nacrtati pojednostavljeni de Bruijn graf i pronaći sve Eulerove staze u njemu i na osnovu njih ispisati moguće izlazne nizove.

Rješenje: Očitanja {GTC, TCA, CAC, ACC, CCC, CCA, CAG, AGA, GAC, ACA}

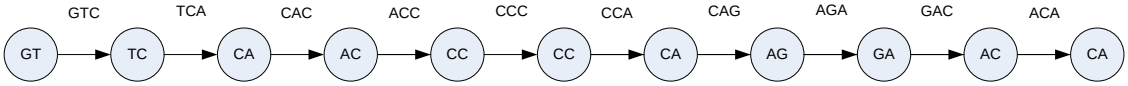

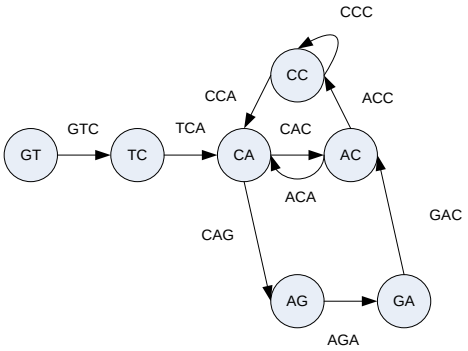

GTCACCCAGACA
GTCAGACACCCA
GTCACAGACCCA
GTCAGACCCACA

8. (2 boda)

Navedite tri postupka za pojednostavljenje grafa u fazi razmještanja OLC pristupa za sastavljanje genoma?

Rješenje:

- Izbacivanje sadržanih očitanja
- Izbacivanje tranzitivnih preklapanja
- Ujedinjavanje

9. (2 boda)

Što je to Hamiltonov put, a što je to Eulerova staza?

Odgovor: Hamiltonov put je put grafu koji obilazi sve vrhove u grafu točno jedanput.
Eulerova staza je staza u grafu koja obilazi sve bridove u grafu točno jedanput.

10. (2 boda)

Navedite najmanje složenosti (vremenske i prostorne) u O-notaciji koje možete postići algoritmima dinamičkoga poravnanja u slučaju kada morate znati optimalni put poravnanja za dvije sekvence duljine n (Napomena: nije poznata sličnost, odnosno udaljenost poravnanja pa nije moguće koristiti ograničeno dinamičko programiranje).

Odgovor: Vremenska složenost ($O(n^2)$) , prostorna složenost ($O(n)$) – Hirchbergov algoritam.